

פרשת כי תצא תשע"ה

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. דברים פרק כד, ה-ו

(ה) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַצָּבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דָּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח: (ו) לֹא יַחְבֵּל רַחִים וְרֹכֵב כִּי נֶפֶשׁ הוּא חֶבְל: ס

Do not take an upper or lower millstone as security for a loan, since that is like taking a life as security.

2. דברים פרק כד, יז-יט

(יז) לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט גֵר יְתוֹם וְלֹא תִחַבֵּל בְּגַד אֶלְמָנָה: (יח) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִיָּד מִצְרַיִם לְעֵשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה: ס

Do not pervert justice for the proselyte or orphan. Do not take a widow's garment as security for a loan. You must remember that you were a slave in Egypt, and God your Lord then liberated you. It is for that reason that I am commanding you to do this.

3. שמות פרק כב, כד-כו

(כד) אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׁה לֹא תִשְׁיָמוּן עָלָיו נֶשֶׁד: (כה) אִם חֶבֶל תִּחַבֵּל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ תִּשְׁיָבֵנוּ לוֹ: (כו) כִּי הוּא כְּסוּתוֹ לְבִדָּה הוּא שְׁמֹלְתוֹ לְעֵרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב וְהָיָה כִּי יֵצֵעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי: ס

When you lend money to My people, to the poor man among you, do not press him for repayment. [Also] do not take interest from him. If you take your neighbor's garment as security [for a loan], you must return it to him before sunset. This alone is his covering, the garment for his skin. With what shall he sleep? Therefore, if he cries out to Me, I will listen, for I am compassionate.

4. חזקוני דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לֹא יַחְבֵּל רַחִים חֶסֶר תִּיבָה אַחַת וְהוּא כְּאִילוֹ כְּתוּב לֹא יַחְבֹּל הַחוּבֵל ד"א אֲדַסְלִיק מִיָּנִיָּה קִאִי אַחַר שְׁנֵתָן לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁאֵר בְּבֵיתוֹ יֵהָא נֹזְהַר שְׁלֵא יַחְבֵּל רַחִים וְרֹכֵב שֶׁל יוֹצֵאֵי צְבָא כִּי נִפְשָׁם הוּא חוּבֵל כִּי מָה יַעֲשׂוּ זוֹלְתָם בְּמַלְחָמָה. רַחִים וְרֹכֵב לֹא זֹו וְלֹא זֹו בְּלֵבד אֵלֵא כָל דְּבַר שְׁהוּא כְּלִי אֲמַנְתוֹ. [לֹא יַחְבֵּל רַחִים וְרֹכֵב שְׁאֲסוֹר לְמַשְׁכֵּן אֶת אִשְׁתּוֹ].

5. אבן עזרא דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לֹא יַחְבֹּל רַחִים וְרֹכֵב - אָמְרוּ הַמַּכְחִישִׁים, כִּי נִדְבָקָה זֹאת הַפְּרָשָׁה עִם וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ (ה), כִּי רִמָּז לְמַשְׁכָּב, כִּי אֲסוֹר שִׁימַנְע מִן הַמַּשְׁכָּב, וְזֶה הֵבֵל וְרִיק. וְהִבִּיאוּ רֵאִיָּה תִטְחוּן לְאַחַר אִשְׁתִּי (אִיּוֹב לֵא, י), וְכִבֵּר פִּירִשְׁתִּיו. וְהֵאֲמַת שְׁהוּא כְּמַשְׁמַעוֹ, שְׁאֲסוֹר לְאָדָם שִׁיחְבֹּל רַחִים.

גְּנוּס (נִתְהַיֵּשׁ): (כד) זֶה הוּא דַעַת לֹוִי בֶן יִפְתָּ (ס' הַמְנוֹת לַעֲנַן זָד 135) וְכֵן הַנִּים הִסִּי' הוּא הַח' יַעֲקֹב בֶּן רְאוּבֵן בְּס' הַעֲשָׂר: (כה) וְהוּשָׁם לֹא יַחְבֹּל עַל הַאִישׁ וְעַל הָאִשָּׁה, וְהַחֲפֵז נֹו הַרַחִים הִיא הָאִשָּׁה, וְהַרִכָּב

6. בעל הטורים דברים פרק כד:ה

לְכָל דְּבַר נָקִי. לּוֹמַר שִׁיְהִיָּה נָקִי בְּדִיבּוֹר כִּהֵיָּא דְאַמְרִינָן (שְׁבַת לָג א) הַכֵּל יוֹדְעִין כֻּלָּה לְמָה הִיא נִכְנָסָה לְחוּפָה וְכוּ'. ד"א לְכָל דְּבַר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ. שְׁהַנּוּשָׂא אִשָּׁה מוּחְלִין לוֹ עַל

כל עונותינו (ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג): נקי יהיה לביתו שנה. ס"ת שם של ד' אותיות, לומר שהשם מעיד עליהם ומגיד שיחתן היתירה שאפילו שיחה קטנה בין איש לאשתו מגידין לו שני (עמוס ד יג) ומגיד לאדם מה שיחו (חגיגה ה ב): ושמח. מנין ימים של שמח חייב בתשמיש המטה בשנה, שהן כל ימות השנה, חוץ מיום הכפורים (יומא עג ב). ...אשתו אשר לקח. וסמך ליה לא יחבול. לומר שלא יחבול את אשתו בתשמיש המטה (עי' עירובין ק ב). ד"א על שם שהאשה היא משכונו של האדם, דבעון נדרים אשתו של אדם מתה (שבת לב ב):

7. רש"י דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לא יחבול - אם בא למשכנו על חובו בבית דין, ב לא ימשכנו בדברים שעושים בהגן אוכל נפש: רחים - היא התחתונה: ורכב - היא העליונה:

8. ספורנו דברים פרק כג: כ

(כ) לא תשיך לאחיך. אחר שהזהיר להשמר מן הדברים הגורמים שתסתלק השכינה מישראל הזהיר על מיני חסד הגורמים להשרותם בישראל. והם ענין הרבית והנדרים אשר מהם הצדקה שחייב עליה לאלתר דהא שכיחי עניים (פ"ק דר"ה) וענין אכילת פועל. וענין הגט אשר אין ראוי שינתן אלא בסבת ערות דבר להסיר כל מכשול ממזרות לא בזולת זה כאמרו כי ה' העיד בינך ובין אשת נעורך אשר אתה בגדת בה (מלאכי ב, יד) והחסד לאשה חדשה והוא ושמח את אשתו והחסד לא יחבול רחים ורכב והשמירה ממזיקי הרבים והם גונבי הנפשות המצויים לגנוב קטנים. והשמירה בענין הצרעת להושיב המצורעים בדד שלא תזיק צרעתם בהדבקה. והשמר מהרכילות והוצאת דבה והחסד ללוה ולשכיר ולעני במיני האסיף והחמלה על הלוקה ועל הבהמה בדישה ועל המת בלי זרע שלא ימחה שמו:

9. תרגום אונקלוס דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לא תסב משכונא רחיא ורכביה ארי בהון מתעביד מזון לכל נפש:

10. תרגום ירושלמי דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לא תמשקנון ריחיא וריכבא ארום צורכי נפשא הוא ממשפון: ולא תהוון איסורי חתנין וכלין ארום כל דעבד אילין כפר בחיי עלמא דאיתי:

11. תרגום יונתן דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לא ימשפון גבר ריחיא וריכבא ארום צורכי דבהון מתעביד מזון לכל נפשא הוא ממשפון ולא יהוי גבר אסר חתנין וכלין בחרשין ארום נפשא דעתיד למיפק מנהון הוא מחבל:

12. כתר יונתן דברים פרשת כי תצא פרק כד פסוק ו

(ו) לא ימשכן איש רחים ורכב כי צורכם שבהם נעשה מזון לכל נפש הוא ממשכן ולא יהיה איש אוסר חתנים וכלות בכישוף כי נפש שעתיד לצאת מהם הוא מחבל:

בירוש יונתן ס' ולא יהוי גבר אסר חתנין וכלין בחרשין. פירוש שלא יהא קושר חתנים וכלות בכישוף שימנעוהו מבוא עליה. דרש סמיכות הפסוק דלעיל מיניה כי יקח איש אשה חדשה ושמח את אשתו אשר לקח דהיינו מצות עונה, וסמך ליה לא יחבול רחים ורכב, ללמד אזהרה שלא ימנע את עונתו במעשה כשפים שלא יוכל לבא עליה כדרך אנשים, ודברה תורה בלשון נקיה שלא קשור הרחיים רמו לאשה, ורכב רמו לאיש. וגם מצינו לשון טחינה באשה כמו שנאמר (איוב לא י) תטחן לאחר אשתי, ויחבול לפי זה לשון חבלה, שמחבל הנפש העתיד לצאת מחלציה אילו לא קשרם: ויען כי העון פלילי הוא רגיל בדורות הללו, אעורר להעתיק הירושלמי בזה, כל דעבד אילין ככפר בחיי עלמא, פירוש רשע העושה אלה אין לו כפרה עולמית, ואין לו חלק לעולם הבא לפי שכפר בו בזה. והטעם הוא כיון דאסר חתנים כפר בכיאת המשיח שנקרא גם כן חי עלמא, וביאת המשיח תלוי בכילוי הנשמות שבגוף, כדאמרו רבותינו ז"ל (יבמות סב:) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבחדר הנקרא גוף, וזה מעכב הגאולה במעשה זה שלא נלקח נשמה מהחדר הזה, וק"ל: ומצאתי בספר חרדים והוא חיבור קודש מארץ ישראל, מפליג בעון זה מאד (בפרק ה במצוה מב) וסוים דבריו וזה לשונו, ושמעתי מפי חכם אחד רבי עובדיה בן רבי זכריה, שמעשה באדם אחד שקשר יהודי אחד, ונכרת בתוך שנתו, ולא היה אדם יודע בו שהוא חטא בזה, רק הרשע הזה הגיד בשעת מיתתו אני קשרתי את פלוני החתן, והנה לפני מלאך המות וחרכו שולפה בידו, ואומר לי שהעון הזה גרם מיתתי וגם אין לי חלק לעולם הבא, ומיד פרחו נשמתו עכ"ל. והשומע יבורך:

13. הושע פרק ט פסוק א

אל תשמח ישראל אל גיל כעמים כי זנית מעל אלהיך אהבת אתנן על כל גרנות דגן:

Rejoice not, O Israel, for joy, as other people; for you have played the harlot, against your God; you have loved a harlot's hire upon every threshing floor.

14. איוב פרק לא פסוק י

תִּטְחַן לְאַחַר אִשְׁתִּי וְעַלְיָהּ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין :

Then let my wife grind for another, and let others bow down upon her.

15. ישעיהו פרק מז, א-ד

(א) רְדִי וּשְׁבִי עַל עֶפְרַת בְּתוּלַת בֵּית בָּבֶל שְׁבִי לְאַרְצָךְ אֵין כְּסֵא בֵּית כְּשִׂדִים כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרָאוּ לְךָ רִכָּה וְעַנְיָה : (ב) קְחִי רַחִים וְטַחֲנִי קִמַּח גְּלִי צְמַתְךָ חֲשָׁפִי שְׁבֶל גְּלִי שׁוֹק עֲבָרֵי נְהָרוֹת : (ג) תִּגְלַע עֲרוֹתֶיךָ גַם תִּרְאֶה חֲרָפְתֶּךָ נָקִים אֶקַּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם : ס (ד) גְּאֲלֵנוּ הִ' צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל :

1. Come down, and sit in the dust, O virgin daughter of Babylon, sit on the ground; there is no throne, O daughter of the Chaldeans; for you shall no more be called tender and delicate. 2. Take the millstones, and grind meal; take off your veil, strip off your robe, uncover your legs, pass over the rivers. 3. Your nakedness shall be uncovered, your shame shall be seen; I will take vengeance, and I will spare no man. 4. As for our redeemer, the Lord of hosts is his name, the Holy One of Israel.

16. בראשית פרק לט

(ד) וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרֹת אֹתוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל בֵּיתוֹ וְכָל יֵשׁ לֹו נָתַן בְּיָדוֹ : ... (ו) וַיַּעֲזֹב כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא יָדַע אֶתֹו מְאוֹמָה כִּי אִם הִלְחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יָפֵה תֹאֵר וַיִּפֶּה מִרְאָה : ... (ט) אֵינְנוּ גְדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמְּנֵי וְלֹא חֲשָׂךְ מִמְּנֵי מְאוֹמָה כִּי אִם אוֹתְךָ בְּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לְאֱלֹהִים :

17. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד א

ויהי טוחן בבית האסורים - א"ר יוחנן: אין טחינה אלא לשון עבירה, וכן הוא אומר: תטחן לאחר אשתי, מלמד, שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר הימנו.

18. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כ:ז

ד"א ואל אישך תשוקתך, בשעה שהאשה יושבת על המשבר, היא אומרת עוד איני נזקקת לבעלי מעתה, והקב"ה אמר לה תשובי לתשוקתך, תשובי לתשוקת אישך, רבי ברכיה ורבי סימון בשם ר"ש בן יוחאי אמרו לפי שרפרפה בלבה לפיכך תביא קרבן מרופרף, ב' תורים, ב' בני יונה, והוא ימשל בך, אמר רבי יוסי הגלילי יכול ממשלה מכל צד ת"ל (דברים כד) לא יחבול רחים ורכב, מעשה באשה אחת משל בית טברינוס שהיה נשואה ללסטים אחד, והיה בעלה מצערה, שמעו חכמים ובאו אצלה להוכיחו, כיון שבאתה לפני חכמים הוציאה לפנייהם מנורה של זהב ונר של חרס על גבה לקיים מה שנאמר ואל אישך תשוקתך.

19. ספר חסידים (מרגליות) סימן תמז

צדיק אחד היה נוטה למות ובא אחד שנעשה לו כשפים לו ולאשתו שלא תהיה הרה וביקש כשילך לפני הקדוש ברוך הוא תחלה שיבקש לו שתהר ונדר לו ומת באותה שנה התירה הכשפים לו והרתה.

20. ספר חסידים (מרגליות) סימן שצא

איש שלקח אשה וכשפו אותן שאין יכולין לזקק יחדו ועסקו בשביל רפואה שנה או שנתים או שלש ולא הועיל להם עון להם שיהיו יחדיו.

21. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק ז הלכה יג -תרגום

ר' אליעזר ור' יהושע ורבן גמליאל עלו לרומא. באו למקום אחד ומצאו תינוקות עושים גגבשושין ואומרים: כך בני ארץ ישראל עושים ואומרים: 'זו תרומה וזה מעשר'.

אמרו: מסתבר שיש כאן יהודים. נכנסו למקום אחר ונתארחו אצל אדם אחד. ישבו לאכול. והנה, כל תבשיל שבא לפנייהם הוכנס תחילה לקיטון אחד. היו חוששים שמא הם אוכלים זבחי מתים. אמרו לו לבעל הבית: מה הדבר, שכל תבשיל אין אתה מביא לפנינו עד שאתה מכניסו תחילה לקיטון? אמר להם: אב זקן יש לי וגזר על עצמו שלא יצא מאותו קיטון עד שיראה את חכמי ישראל. אמרו לו: לך ואמור לו: צא אליהם, שהם כאן. יצא אליהם. אמרו לו: מה הדבר? אמר להם: התפללו על בני שאינו מוליד. אמר ר' אליעזר לר' יהושע: יהושע בן חנניה, ראה מה שאתה עושה. אמר להם: הביאו לי זרע פשתן. הביאו לו זרע פשתן. נראה להם זורעו על גבי השולחן. נראה להם משקהו, נראה להם צומח ועולה, נראה להם תולש, עד שהעלה אשה אחת בקלעי שעה. אמר לה: התירי מה שעשית. אמרה לו: איני מתרת. אמר לה: אם אין את מתרת אני מפרסמך. אמרה לו: איני יכולה שזרקתים לים. גזר ר' יהושע על שר של ים ופלטם. והתפללו עליו וזכה להעמיד את ר' יהודה בן בתירה. אמרו: אילו לא עלינו לכאן אלא להעמיד הצדיק הזה, דיינו.

22. ספר חרדים מצוות לא תעשה פרק ה Rabbi Elazar son of Moshe Azkari born 1533 Tzefat

(מא - מב) לא יחבול רחיים ורכב כי נפש הוא חובל תרגום ירושלמי לא תהון אסיר חתנין וכלתין וזו קבלה למשה מסיני וזה טעם סמיכות הפסוק לדלעיל מניה דכתיב כי יקח איש אשה חדשה ושמח את אשתו אשר לקח דהיינו מצות עונה כדכתיבנא לעיל וסמך לו לא יחבול רחיים ורכב זו אזהרה שלא ימנע אחר עונתן לא יקשור הרחיים שהוא רמז לאשה ולא הרכב שהוא רמז לאיש ואשכחן לשון טחינה באשה שנאמר תטחן לאחר אשתי ועון פלילי הוא זה והרשע העושה זה אין לו כפרה עולמית ואין לו חלק לעולם הבא כדמסיים בפסוק זה התרגום ירושלמי, ושמעתי מפי החכם ר' עובדיה בנו של ר' זכריה שמעשה היה באדם אחד שקשר יהודי א' ונכרת בתוך שנתו ולא היה אדם יודע רק הרשע הגיד בשעת מיתתו אני קשרתי את פלוני החתן והנה לפני מלאך המות וחרבו שלופה בידו אומר לי שהעון הזה גרם מיתתי וגם אין לי חלק לעוה"ב ומיד פרחו נשמתו, ע"מ:

23. ספר השל"ה הקדוש - פרשת כי תצא

ובתרגום יונתן וירושלמי תמצא כי 'לא יחבל רחיים ורכב' (שם כד, ו) הוא אזהרה למי שפאסר חתן וכלה מתשמיש המטה, וגורמים להפסיד ולאבד ולהוציא שכבת זרע לבטלה, ומאבדים אותה הנפש שהיתה ראויה להיות נוצרת ולכנס בטפה ההיא, וזהו 'כי נפש הוא חבלי, כלומר, נפש הוא משחית ומפסיד, מלשון (ישעיה נד, טז) 'ואנכי בראתי משחית לחבלי':

24. ספר ליקוטי הלכות או"ח - הלכות שבת הלכה ו

(ג) עוד מענין הנ"ל יש לבאר, ששאלו ריחיא דתבירא מי שפגם בברית קדש במאי חטא לה, איך אפשר לחברו ולתקנו, כי רחיים בחינת זיוג בחינת לא יחבל רחיים ורכב, ואיתא בתרגום ירושלמי, אינון דכבשין חתנין וכלתין עין שם, וכן מובא בכתבי האר"י שרחיים ורכב מרמז על חוד חתן וכלה, וזה בחינת ויהי טוחן בבית האסורים כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה,

25. ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות נישואין

[יא] מה שהכלות הבתולות פרועות ראשן וסותרין קליעת שערן מפני שצריכין טבילה וחפיפת הראש, ומטעם זה חברותיה סועדות עמה בשחר מאכלי חלב ודגים שאין חוצצין בין השינים. והמנהג שגם שאר הבתולות פרועות ראשן וסותרות קליעתן כדי לחפות עליה לצניעות שאין לגלות שמייוחדת היא לטבילה.